

Ref no - ૨૫૬
 શ્રીવિશ્વ વિનોદ નાટક કંપની.
 CA7

વિર પ્રતાપ.

નાટકનાં ગાયનો અને ટુંક સાર.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
 વિશ્વ વિનોદ નાટક કંપનીના માલેકો.
 વીરમગામ.

મેનેજર:—

મયાશંકર દેવાશંકર મહેતા

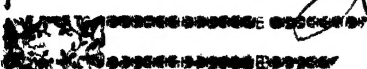
વીરમગામ થી ન્યુ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં
 ૨૫ મફતલાલ માણેકલાલે છાપ્યું.

આવૃત્તિ ૧ હી પ્રત ૧૦૦૦

સને ૧૯૨૩.

સર્વ હક્ક સ્વાધીન રાખ્યા છે.
 કૃતિમત ત્રણ આના.

૧૦૫૪૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
મુદ્રણ : કોમ્પોઝિટ પ્રેસ
૧૦૫૪૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૦૫૪૨ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૪૧૨ પ્રતિપદ્ય

વિષય ૬-૧૨-૪

ધીર પ્રતાપ નાટકની પ્રવેશ ૨ હંક

હકીકત.

અંક ૧ લો.

મંગળાચરણ અધોગતી

દુર્દશા ઐક્યતા પ્રભાવ

પ્રવેશ ૧ લો.-પદા

માર્ગ પ્રતીન-ધમાં ઉભેલા પ્રતા

દુર્દશા અટકાવવા આર્થ ઇસ્લા યનો અર્થ

રક્ષાનો દ્રઢ વીચાર બાદ બહાદુર આવતા ભાર્ત ભુમીના અં

ભોપર સજ્જડ તકરાર અભીમાની બહાદુરનું સ્વાર્થ આગળ મન પુચ્છ

જળાવી ભુજબળપર અભીમાન ફેદીઓની અગાધી અને અનાકર મુદ્દ

દીલાવાર કેદ

(ટેબલો)

પ્રવેશ ૨ જો.-કોમીક) જુઠો તથા ચતુર નામના વાણીયા દીલ્હીના હગ બની બૂલામણીને જળમાં ફાંસે છે. અને શાહુકારી પી બગાઇ કરી જળ પાથરે છે. તેવામાં બૂલામણીની નાની બેન કસ્તુરીનું આગમન તેને જોઇ ચતુરનું તેનાપર આશ્ચર્ય પડવું બૂલામણીએ જુઠો તથા ચતુરને આમંત્રણ આપી ઘેર બોલાવવા તથા સગવડ માં કરવા પોતાના ખોપ પાસે રવાના કરવી પાછલથી જુઠો તથા ભુજબળપર અને તેને ઘરે લઇ જવું.

પ્રવેશ ૩ જો.-બહાદુરની જાવણી પોતાને બદલે મરણના ચક્રાવર્તની પરીક્ષામાં સુખલાખે દીલાવરથી ગતે છે. પોતાની જાણી મામણી વીર દીનાર માનુ મુખિ પ્રતોનો અર્થ તથા પ્રાણને પુચ્છ કરી આર્થ ઇસ્લામી ઐક્યતા માટે પ્રાણનું ત્યાગ તૈયાર થવું ઐક્યતાપર સજ્જડ દ્રઢ વીચાર દીના નીકળેલ પ્રતાપ અગ્નીના સમયે હુમલો કરી સાખીન કરવી દેશ રક્ષા અને ઐક્યતા પ્ર દીલાવરને બધન મુકી કરી પહોંચે.

પ્રવેશ ૪ થો.—(કામીક) કસ્તુરી ચોવનમાં મલકાતી ચાર શોધવા નીકળ્યા હતા. તેવામાં ચતુર પાછળથી આવી તેને ફસાવવાનો તાલ કરવો, બનેનો પ્રેમ વીનોદ અને પ્રથમ ખારમાં ચતુરને આંધળા પડી બનાવી રસ્તે પડે છે. પાછળથી જુઠાનું આગમન અને તેને આંધળો પાડી બનવાનું કારણ પુછતાં કસ્તુરીએ ગમત કરેલી જણાય છે જુઠાએ ચતુરને કસ્તુરી સાથે પરજાવવાની પ્રતીતિ, પ્રપંચ કરી ચતુરને નોકર બનાવી પોતાના કાકાની માંદગીના ખમર આપવા તથા બાળે પ્રપંચ પોતાની મા મરી જવાથી રૂપિયા પાંચ કરોડનો વારસો મલકવાનો છે, આવા ગપગોલા ચલાવી જુલામણીના બાપને ફસાવવો અને પાંચ લાંથી જલ્દી જવા તૈયારી કરવો જેથી જુલામણીનો બાપ પોતાની ડહોરીનો હસ્તમેળાપ કરી આપવો. અને પાછળથી બન્નેનો પ્રેમ વીનોદ

પ્રવેશ ૫ મો.—વસંતોષાન આગે ઇસ્લામીયોની ઐક્યતા રૂપી ખાલી રહેલી ભારતની વસંત રત્ન માટે વીરમણીની સખીઓની પ્રસંસા વીરમણીની સુવાવર્યાની અંતર પીડા. પ્રેમ પ્રતાપનું પ્રથમ પ્રેમ દર્શન વીરમણી પ્રેમ મહીમા વીધે રહ્યોદગાર પ્રતાપના ચાતુર્યયુક્ત સચોટ પ્રત્યુત્તરથી પ્રસન્ન થઈ મનોદપ્રાપ્તિ વીરમણીનું ઇનામ આપવા બંધાવું બદ્રકુમાર સૌંદર્યોદ માન્દ પ્રતાપ પ્રગટ થતાં પ્રેમમાગણી મોહાશક્તિ માં ઇર્ષાણુ બનેલા બદ્રકુમાર પ્રગટ થતાં રંગમાં લંગ અને મનની વાત મનમાં રહેતાં પ્રેમીયુગલનું પ્રથમ પ્રેમ દર્શન વિખુટા પડવું.

પ્રવેશ ૬ ઠો.—શ્કેરાયલો બહાદુર પોતાના સરદાર સાથે વીરમણી ને ઉપાડવી આવવાની મસલત આખરે એકજ ઠગવ વીરમણીને બગીચામાંથી ઉપાડવી પ્રેમધિક્ષી વીરમણી સાથે સખીઓનો હાસ્ય વીનોદ બાદ બદ્રકુમાર આવી પ્રેમ માગણી કરતા વીરમણીના ઉડઉ જવાબ બદ્રકુમારના કરોધ સામે વીરમણીની અડગતા પોતાના પ્રેમમાં પ્રતાપને આડોઆવતાં જણી કટીલ બદ્રકુમારે મીત્ર ધર્મ જુઠી દૈરમાટે ઉરફેરાવુ વીરમણીની તીરતા અને જુદ્રકુમારનું અપમાન બે સખીઓએ પીસ્તોલો લઈ વીરમણીની સીયળનો બચાવ. (ટોચલો)

પ્રવેશ ૭ મો.—બગીચો, વીરમણીને સખીઓની સનાવણી પ્રતાપ આવતા પ્રેમીઓનો પ્રેમરંગ વાલદણ્ટી ગોર થતાં સખીઓની સ્થાય માટે જુમ પ્રતાપનું વાધનાનાસ માટે જતાં આઘાશ માર્ગેથી બહાદુરનું એરો-પ્લેન પર આવી વીરમણીનું હરણુ અને જાકાશ ગમન. પ્રતીય દીક્ષાવર

અને સોપાઇઓએ એરોપ્લેન ઉપર ગોળીબહાર કરતા એરોપ્લેનમાંથી એકે સરદારનું ધામલ થઇ જવું બહાદુરે એરોપ્લેનમાંથી ગોળીબહાર કરતાં દીલાવર તથા પ્રતાપના બે સૈનિકોએ ધામલ થવું વીરમણી હરજી

લામંકર ટેબલો.

અંક ૨ બે.

પ્રવેશ ૧ લો.—માર્ગ,—વીરમણીના હરજીથી રક્ષાથી આપાન પામેલો પ્રતાપસીંહ રોષે ભરાયલા પ્રતાપની ક્રોધીત જ્વાળા, પ્રતાપ પાસે જવ નીકળેલા દીલાવરનો માર્ગમાં બેટો હકીકતમાં જણાવતાં યુક્તીથી પ્રતાપસીંહ પાસેથી વચન લઇ વીર દીલાવરનું પોતાના આર્થ હીન્દુ મીત માટે સાહસ ખેડવા તૈયાર થવું મીત ધર્મનો સત્ત્વ પ્રકાસ હીન્દુ મુસલમાનનાં ઐક્યતાના સાર્થક રૂપ મીત ધર્મ બખતવા દીલાવરનું વીરમણીની મુકતીમાં જવું હીંદુ મુસલમાનની ઐક્યતાની પરી સામા.

પ્રવેશ ૨ બે,—બહાદુરની જાવણી. બહાદુરનું આહ્વાય માર્ગથી એરોપ્લેનલઇ ઉતરવું વીરમણી પ્રત્યે પ્રેમભાગણી વીરમણીના અડગ જવાબ ધર્મ અધર્મ પર તીખી તકરાર વીરમણીની પ્રજુપર આસ્થા બહાદુરનું બળાતકર કરવા જતાં વીરમણીને છોડાવવા નીકળેલ બહાદુરનું વક્ષ પરથી ગોળી બહાર કરતા બહાદુરની ધારણામાં ધુળ અને વીરમણીના શીયળને બચાવ. (ટેબલો)

પ્રવેશ ૩ બે,—વીરસીંહનું વીચાર ભુવન. અધુનીક ભાર્ત જુમીની થએલી અધોગતી દેશ રક્ષા આદરવા હીન્દુ મુસલમાનોની ઐક્યતાની અગત્ય વીરે વીરસીંહની સરદારો સાથે ચર્ચા શતરૂના ઓર્ચીતા બાની જાણ થતાં પ્રતાપનો વીરલ ટેક.— છપો
આ શારમહો આ હાથ પગમાં, દેશ ભક્તી પુર છે.
દેશ રક્ષાની મહી. આ પ્રાણ પાણ મંજુર છે.
ભદ્ર કુમારના કુટીલ વીચાર અને યુક્તીથી વેર વાળવાનો ઘાટ (નુગરોનામ)

પ્રવેશ ૪ થો.—ધારાગ્રહ—વીરમણીનું કાળાગ્રહ સેવની દયાબળક અવસ્થા બહાદુરની પુનઃ પ્રેમ યાચના વીરમણીનો અડગ ટેક સારાસાર પર સજડ વાક ધુધ દીલાવરનું જેલ તોડી વીરમણીનો છુટકારો કરતાં ચોકીદારોથી અવરોધ ધુધ વીર દીલાવરનું જેલ તોડી વીરમણીને લઈ છટકી જવું. (ટેબલો) (સોપાઇઓના ખુન)

અવેશ ૪ મો. (કામીક) જુદા તથા ચતુર પોતાના કરેલા પ્રપંચ સર્વથી હુરખાય છે. પણ ચતુર પ્રતિ રહી ગયો છે જેથી જુદાને પોતાના માટે લલામણુ કરે છે. જુદો પ્રતીક્ષા પુર્વક પરણાવવાનું વચન આપે છે પરંતુ પોતે જુલામણીને પ્રપંચથી લાવે છે. પોગળ ખુલ્લું ન થાય તેટલા માટે ચતુરને સમજાવી રવાના કરેલો ને જુલામણીના આભા બાદ આવી પ્રપંચ કરેલો કે તમારા પાગ બંગલામાં આમ લાગવાથી તમામ સભગી અયું પાછળથી જુલામણી પશ્ચાત્ત પ જુદાનું સમજાવવું અને પોતાના લેણીયાત. મારવાડીને ફસાવવાની યુક્તી ચલાવવી અને પોતે છુપાઈ જવું મારવાડીનું આજ્ઞન તથા જુલામણી જોઈ ફસાવું પાછળથી ચતુર તથા જુદાએ તેને પકડી ધમકાવી લેણા રૂપીઆનું પાણી કરાવી નવા પચીસ હજારની પાકી.

અવેશ ૬ મો. કીસ્કો—પારવટીઆથી દેશનું રક્ષણ કરી સ્વદેશ રક્ષણની અમર ઠીતી વરવા પ્રતાપસીંહની સૈનીકાને શીખામણુ દેશ રક્ષાની બાબામાં હાથેલી આર્થને હસ્તામની ઐક્યતા બહાદુરસીંહના તોપના ચારાથી કીસ્લાનું દુટવું પ્રતાપનો અવરોધ હીત અહીત પર કેટલી લઠરાઈ ને અંતે યુધ્ધ પ્રતાપ કેદ પ્રમાદી બહાદુરનું હીરચ્છેદ માટે તૈયાર થવું વીરમણીનો છુટકો કરી પાછા ફરતા દીલાવરની અણીના સમયમાં સ્લાય સત્ય અસત્ય પર વાક્ય પ્રહાર વીરમણીનો વીરતા અને દીલાવરને હાથે બહાદુર કેદ. (ટેબલો)

અવેશ ૭ મો.—પોતાના મીત્ર પ્રતાપ પ્રત્યે દીલાવરની વફાદારી; વીરમણીએ દીલાવરની બહાદુરીની પ્રસંસા; કરવી પ્રતાપના સુખદુઃખમાં સાથ દેનાર વોર હસ્તામાં દીલાવરનો આભાર માનવો હિન્દુ મુસ્લમાનની ઐક્યતા.

અવેશ ૮ મો.—દરબાર-બહાદુરનો ન્યાય પારવટીઆના શૌર્ય પુર્ણ અર્વિષ્ટ જવાબ વોરતાની કદર કરનાર ન્યાયી વીરસીંહના કદરપુર્ણ અને શોરચ્છેદના બદલે કેદનો હુકમ બદલ કુમારની બીજા-વેલી બળથી રણમથનું પોતાનો પુત્રો વીરમણીનો લગ્ન સંબંધ બદલ કુમાર સાથે કરવાની ઇચ્છા ચક્રર અવળું ફરતું જોઈ દીલાવર યુક્તીથી લમન કાંઈ મુક્તતરી રખાવવું બદલકુમારે પોતાની બળ ઉધી વળતી વેંછ કોધે બરાવવું. (ડરમે ઝેરી અજદહો)

પ્રવેશ ૬ મો.-(કામીક) ચતુર તથા જુરો બાગવટીઆ બની જંગલમાં છુપાય છે તેવામાં ચંદ્ર દસગોશ્વર તથા ચતુરી આવે છે રસ્તામાં બાગુ કરવા એસે છે ત્યઃ બંનેએ આવી પહોંચી લુંટ કરવા તેજુરી તથા કસ્તુરીને લઈ ડોલો ડોકરને રસ્તે પાડવા અને જી-હાતુ જવું ત્યાર બાદ કસ્તુરી તથા ચતુરનો પ્રેરવેનેદ અને પોતાના બાપ માસે જઈ વીર પુરકિ જાન કરાવતુરને જીવામણી કરી બંનેએ પોતાને ઘેર જવું

પ્રવેશ ૧૦ મો. -કારાગર સમતે એક સરદારની સ્થાયથી જોતેડા બહાદુરને નમાતા દોડાવરે સામતને ઠાર કરવો બહાદુરનું સપડાઈ જવું બહાદુરની પુનઃ કેદ.

(સીનેતાનો હરીફ ઈ દરે એવો ટેમલો.)

અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧ લો. —ભદ્રકુમારનો મહેલ. પ્રતાપ દીલાવર પ્રત્યે રેલેવા આં વીરમણીને હરથગત કરવાના પાપી પછાડા અચાનક દીલાવર આવી પડતા કેટલાક ઉદગર સંજાળી લેવા વફા બેરફા નીતિ અનિતી પર તીખી તકરાલ થી હર કાળની કાલજાળી ચંદ્રની કુદરતની અનુકુળતાએ પ્રપચી પત્રકા, દાસ-નરન કાવ્ય (ત્રાજના ૧૧૧૧) ટેમલો.

પ્રવેશ ૨ જો પ્રતાપનો મહાલય. ચંદ્રનોઘાનમાં જવા સજ થઈ દીલાવરની રાહ જોતો પ્રતાપ ઉશ્કેરાયલી અવસ્થામાં આવવું ભદ્રકુમારની નીચતા પ્રકાશમાં આવતા પ્રતાપનો કેલ્પ મીત્ર ખાતર જીવના જોખમે ચંદ્રનોઘ નમાં તપાસાઈ જવા દીલાવરનું તૈયાર થવું પ્રતાપનો અંવરોપ મીત્ર ધર્મપર વીરાદ અતે ઐક્યતાના નમુના રૂપ દીલાવરની મીત્ર ધર્મની તકરાર આગળ પ્રતાપનું મહાત્મ્ય રૂપ દીલાવરનું દીનીયવર હીંદુ મીત્ર માટે જીવનનું જોખમ ખેડવા જવું (મીત્ર દરજી ઉતકૂળ દ્રષ્ટા) ઐક્યતાનો નમુનો.

પ્રવેશ ૩ જો. કારાગર— બહાદુરને આવેલા સ્વપ્નાથી સારાસાર સમજાવતા શેઠાનું સંક્રમાં ફેરવવું ભદ્રકુમારની કુટીમનાનો અંક બહાદુરને પોતાના તરફમાં લઈવા સમજાવી લાલચ આપવી બહાદુર

બહારવટીઓનો તુછકાર અને શુભ શીખામણુ ધર્મ અધર્મ સત્ય
અમત્ય પર પ્રબળ વાક્ય યુદ્ધ કરે ભદ્રકુમારના હાથે બહાદુરસીહ ઠાર
પુનઃપર પુન, (ટેમલો)

પ્રવેશ ૪ થો અદનોધાન વીરહી બાગનો વીરહ વીનોદ ભદ્ર-
કુમારની કુટીલતા વીરબાળાની વીરતા અને ઝપાઝપી દીક્ષાવરની
સહાય અને ભદ્રકુમારથી અવરોધ (સીન ટ્રાન્સફર) (વીકલ માર્ગ)

પ્રવેશ ૫ મો વીરમણીને ઉઠાવો આવના ભદ્રકુમાર પાછળ
દીક્ષાવર પ્રતાપની સહાય વીરમણીની મુક્તી અને દીક્ષાવર ધાયલ
દીક્ષાવરની પોતાને માટે થયેલી આવી સૌયનીય દશાપર પ્રતાપને હૃદય
વીરણું સંતાપ ભદ્રકુમારની વધુ સહાય લઈ પુનઃના આરોપ માટે
ઉભય મીત્રોને કેદનો હુકમ

વીરોની વીરતા નથી ભગ્ન ધરતા

શુરવીરો કદી સંગ્રામમાં લડતા.

નથી ડર આણુતા ઉરે,

લડી સંગ્રામમાં મરતા.

ભદ્રકુમારના સૈન્ય સાથે ભદ્રકુમારનો ઐક્યતા ઉપર વાક્ય પ્રહાર યુદ્ધ
પ્રતાપ દીક્ષાવર કેદ, (પાપી પ્રદર્શન) ભદ્રકુમારનું પિત્ર દોહી કાવતરું
છુપા વેશમાં વીરમણીએ ભેદ જાણી જતાં પાપીઓના પ્રપચને જડ-
મુળમાંથી ઉખાડી નાખવાનો દૃઢ વોચાર.

પ્રવેશ ૬ ઠો—કેમીક અંદનદાસ ત્યા રોહીણી કસ્તુરીના
હરણથી ત્યા છુટાવાથી રોષે છે, તેમાં બૂઝામણી આવે છે તે પશુ
વાત જાણી રોષે છે ત્યાં કસ્તુરી ત્યા ચતુર આવે છે. તેને જોઈ
બધાએ ખુશી થયું. બારવટીવાના હાથમાંથી ચતુરે બચારી તેથી તેનો
અભાર માનવો ચતુરે તે ઉપકારના બદલામાં કસ્તુરીના પ્રેમની માગણી
કરવી, અંદનદાસે ના પાડવી પાછળથી જુદા સીપાઇને લઇ આવે છે.
અને પોતે ઠગ બની આવેલ તે વખતે સંપિત્ર તેજેરી ત્યા રૂપિયાની
માગણી કરવી અંદનદાસે ચેરઘ ગયું તેણે જવાબ આપવો જેથી
જુડાએ જમદારને સમજાવવા કે પ્રપચ છે માટે મારી ફરીયાદી લઇ
તેને કેદ કરે અંદનદાસની અજીજ છેવટે પોતાની નાની દીકરી કસ્તુરને
ચતુર સાથે પરણવવા વચન આપે છે જેથી જુડો જમદારને આ

પાણીના પૈસા આપી રવાના કરે છે પાછળથી બન્નેનો હસ્ત મેળાપ
તથા બુકાનો આનંદ—

પ્રવેશ ૭ મો. કારાગ્રહ—પ્રતાપ દીલાવરની કંગાળ અવસ્થા
ભદ્રકુમારે દીલાવરને પ્રતાપનો પક્ષ તથા દેવો લલચાવવો વીર દીલાવરનો
દીલાવરી ટેક.

હાથમે હો હથકડી, ઓર પયરમે જાંજીરહો,
દોરના ખાતીર ગરકશી હોલતી ગમે શમશીરહો,
હોલતી ગમે શમશીરહો આંખોકે માંનીદ તીરહો,
પરના નહીં ચેહ જાનપે જેહમત ખોલા આખીરહો,
હીં હ મુસ્લમાં લક દીલમે છુનગી આખીરહો,
(ભદ્રકુમારની નીર્જનતા કુટીલતાનો આદર્શ ચીતાર.)

પ્રવેશ ૮ મો—ભદ્રકુમારની રાણેલી ચ પા નાયકાનું રાણીપદ માટે
મલકાનું ભદ્રકુમાર દોરતો સાથે આવવું નાયરંગ ભદ્રકુમાર પાસેથી
રાણીપદ લખાવી લઈ આનંદમાં મલકાવું.

પ્રવેશ ૯ મો—દરબાર પ્રતાપ દીલાવર ન્યાયસન સમક્ષ. વીર-
મણીનું ગુપ્ત વેષે આવી પ્રપંચ પ્રગટ કરતા ભદ્રકુમાર સાથે સત્ય અસ-
ત્ય ધર્મ અધર્મ નીતી અનિતી વંદા ભેવંદા પર ઝપાઝપી પ્રપંચ પ્રગટ
થતા ભદ્રકુમારનો આત્મઘાત.

પાપ છુપુ રાખે છાનું ન રહે ખુલ્લુ થશે.

ઘડો જે પાપનો પુરો લયોં અતે ફુટી જશે

પ્રતાપ દીલાવર નીર્દોષ દેશરક્ષા કરવા ભાર્તવાશી દેશમન્ધુ આર્ય ઇસ્લામી
ઓની ઐક્યતાના પ્રબળ પુરાવારૂપ નવ્યતી સમાસી સાથે પ્રતાપસીંહને
રાજ્યાભીષેક વીરમણી રૂને પ્રતાપનો હસ્ત મેળાપ.

આનંદ

આનંદ

આનંદ

પાત્ર પરિચય.

પુરૂષ વર્ગ.

વીરસીંહ—અમરગઢનો મહારાજા.

લાલકુમાર—વીરસીંહનો કુટુંબ કુમાર (કાળોનાગ)

પ્રતાપ—વીરસીંહનો સરદાર (નાટ્ય નાયક)

દીકાવર—વીરસીંહનો મુસદ્દાના પ્રહાર (અંતરની આદર્શ મુલી)

રણુમણી—પુષ્પાવતીનો ઠાકોર (વીરમણીનો પીતા)

બહાદુર—અમરગઢ પર ચઢાઈ કરનાર વીરરાજ બારવટીઓ.

જુઠો—વચ્ચીક જાતીમાં ઉત્પન્ન થયેલ લુલામણીનો આશક

સોનેરી ટોળીનો મેંબર નં. ૧ ખાપરો.

ચતુર—જુઠોનો નાનો ભાઈ સોનેરી ટોળીનો મેંબર નં. ૨

કોડીઓ પાછળથી કસ્તુરીનો આશક.

ચંદનદાસ—લુલામણી તથા કસ્તુરીનો પીતા પાછળથી જુઠો

તથા ચતુરનો સસરો.

સ્ત્રી વર્ગ.

વીરમણી—રણુમણીની પુત્રી પાછળથી પ્રતાપની પ્રેમલા

કાતા

શાન્તા

મેના

વીરમણીની મુખ્ય સ્ત્રીઓ.

લુલામણી—ચંદનદાસની પુત્રી પાછળથી જુઠોની માથુક,

કસ્તુરી—ચંદનદાસની પુત્રી પાછળથી ચતુરની માથુક,

સામંત, સંહાર, બારવટીઓ, ગંસ, કાસીઓ, નાયકો, વગેરે

❧ વીર પ્રતાપ નાટકના ગાયનો. ❧

નદી-બાળાઓ. મંગલાચરણ.

શ્રી વર શ્રી કમળાકર.

કેશવ ધંધાવ બાવન બુદ્ધર શ્રી.

માંગલ્ય કારા લીલા વિસ્તારી,

મુકુંદ માધવ હે મદહારી,

ધર્મ ધારી અસુર મારી,

જગતનું જીને લીધા નારી,

ગોવિંદ ગીરધારી. અધહર શ્રેયકર.....શ્રી

બાળાઓ--

૨

કરે સફળ જીતગી કરેરે દેશની સેવા હેડે ધરે,
દેશની સેવા હેડે ધરે તે અમર વિજય માળને વરે-કરે.
અન્ય શુભ કૃત્ય નહી દેશ સમ આતુ ભમી દુઃખ હરે,
સુત્ર સમજીએ આર્થ ઈસ્લામી ધરી ઐક્યતા કરે--કરે.
હીન્દ વીર સૌસંઘ ધરીને સ્વદેશ રક્ષા ગૃહે,
દેશોદ્ધાર થશે તો પળમાં ગર્વ ભાતેનો સરે--કરે

ભરકર--

૩

દેશ રક્ષા મનમેં શુરવીર ધરી શત્રુ દળને હણશે,
ભારી હર્ષ હીન્દ નારી ધૈર્ય ધારશે;
દેશ દાઝ વ્યાપે હીન્દ બાળમાં,
આત્મ ભોગ આપો સૌએ સંગીને;
શત્રુ હણી એક કળમાં આલો વાહ વાહ વાહ. (૩)

બુલામણી--

૪

હું મદમાદી બુલામણીના નામે હું પંકાવી

કાંઈ લેરી જોઈ લચકાતી તુ લટક છળી લેખતી—હું
 ભર જોખનમાં જોલાં ખાતી દેવ દરશ વીણુ બાતી
 નોરખી કંઈ કંઈ અતર કળીઓ ખીલીને કરમાતી,
 આ રસથી હલકે મુઠછાતી— હું મદમાતી

બુલામણી બુલાવાઈ

૫

હુંતો વાહું (૨) આ તન મન મન તમપર કુરમાન
 આજ મારા આંગણમાં શે.ભાવશે — હુંતો
 અમે પરદેશી (૨) પ્રેમ બુખ્યા હડકાયા મેમાન
 આજ મારા આંગણ શે.ભાવશે
 નખરા ઓછા કરે આ કાજળું ફેરાય જો,
 મુરતી જોઈ મીઠીમુને કાંઈક કાંઈક થાય જો
 હાથ મારી નખ્યા કે નીચે પાડી નખ્યા (૨) અમે

મરુતરી—

૬

અજબ મુરત મદલરી આ મોહની શે.ભાવતા,
 રંગીલો કાંઈ લાલને લહુ બનાવતી— અજબ
 રંગ રૂપમાં રહીઆળી હું છેલ છળીલી મતવાલી
 પરણીને પરવશ થાવાની રસીઆને રોઝવવાની,
 અલખેલા કાંઈ છેલનાં છળી છુપાવતી
 હુંતો છળી છુપાવતી એની છળી છુપાવતી.

બુલો બુલામણી—

૭

હીલના આતમ અમારા છો સ્યામ અમારા
 સલુણ લે.ચન તારા,
 બલા બલાને બુલાવે બુલામણીમાં લાવે,
 બુઠીયો બળમાંહી નહીં આવે
 બુલામણી એવા બોલ રસાળા—દીવ
 પરવશ કીધો તે રાખ હૃદયમાં
 કીધાં છે પ્રેમના તાળા—સલુણો

એ ઉરના બંધન બળવા નવ છુટે પ્રાણ મારે,
 જોડુ જુગતું થયું આપણ જગતના લોકો જોશે
 આ પુલકપુલકને જોઈ કંઈકતો માથે ઝેદી રાશે
 કહેવું સહુ તમારી વહુ હોયરે વહુ—બુલા-

સખીઓ. વીરમણી— ૮

સાખી.

વસંત રતુ સમ ભાર્તના પુર્ણ કરે પ્રભુ કામ,
 લેટે બંધુ ભારથી આર્થ અને ઇસ્લામ.
 ભારતી માતાના સૌ મળી ગુણ ગાવો,
 ગાવો હીન્દના બાળો ગુણ ગાઈ દ્યો દહાવો;
 દેવી હીન્દ માત પ્રેમે પુજન કરીએ આપનું—ભારતી.
 દેશીઓને હર્ષથી આજે વધાવીએ,
 અર્પી સહાય બેની અંતર રીઝાવીએ;
 લાવો વીજ્ય માળ દેશના ભકતોને
 કંઠે શોભાવીએ—ભારતી.

સાખી—હીન્દ માતાના પુત્રો સૌ હીન્દી મુસલમાન
 સંબંધ સમજીએ સખી જળને મીન સમાન.
 ધન્ય ભાગ્ય આજ દીને ભાર્તનારે લોલ,
 આર્થને ઇસ્લામ ખતર એક ઝરે લોલ;
 મુખનો મુજબ ના પાડે ઇસ્લામ હોમ,
 સાચા વીરોના બેવા લેખકરે લોલ—ભારતી.

વીરમણી— ૯

છોટોજી ના શરમાવેરસીયાજી પ્રેમે સીધાવો,
 સખીયો આવી તમ જાવો કરે હાંસી નહી શરમાવો—૨.
 પ્રતાપ-શાને સુંદરી તું શમાયે, આવો આજે મળીયે.
 વીર—જવોજી જાણ ના કરાવો (૨)
 પ્રતાપ-પ્રેમનો પ્યાસી થઈશ ઉઠાસી,

અપળા-એં એં એં એં આથું કરોછો:

પ્રતાપ-નરે ચુપ ચુપ

અપળા-ઓ હો હો હો હો

વાર-નાથ નહીં શરમાવો. રસીયાંજી

છોડો-

વીરમણી-

૧૦

વઢન બહાલું લાગે મોહનનું મને,

વિરહે વીપદ બહાલા કહું શું રે તને.

દીસે દુઃખ દીલમાં ભારી બહાલા વીચારજોરે,

ઘેલી થઈ ઘેલી પીયુ નામ ઉચારજો.

વીના બહાલા ના સુખ થાય (૩) મન મુંઝાય-વઢન

બહાલા વિરહે જીવ જાય મનડું મુંઝાય છે,

દેખી વૃક્ષ વળગી વેલી દીલડું દુખાય છે.

રહે હૈયેના હામ હામ હામ વીના શ્યામ.... વઢન.

બાળાઓ—

૧૧

સખી શાને અધીરી બેની આવી,

રેલવશે રસથી પ્રીતમજી પ્રીતે બાહુ તાણી,

પછી ધીરી અધીરી પડને શાણી,

રેલવશે—

વીર- બેની બધી થઈ એક સંપે મુજને નહીં મુઝાવશે.

અન્નાણી લાગી ઠેસતો છોડો નહીં ચીડાવશે.

સખીઓ- જાણો અન્નાણી મુખ કહીનાં અમથકી ફાવી જશે,

ચાળો તજી સાચું કહો મનમાં છુપાવી શું હશે. સ.

અખીઆ-

૧૨

વાહરે રસીલી પ્યારી વાહરે છળીલી પ્યારી,

લટકેથી લોભાવો જોઇલે,

(૨)

અજળ આંખનો ચાળો,

વાહરે

પ્રતાપ—

સાખી

આ જાલની લાલી ઉપર બુલબુલ મરી મરી જાય છે.

વીર—આ બહાદુરી ખાલી ઉપર મુજ મનડું હરખાય છે.

બાળા—આ વાહરને નાંદરીનો ખેલ મહીયાં થાય છે.

ભાઈ આમ બેરી એકને દુનિયા દીવાની થાય છે,

સખી—બહાદુરને કેવી વીંટાણી સખી ચાણી સમજી છે.

લેઈલે (૨) અ જ બ... વાહરે.

અંક ૨ બે.

પ્રતાપ—

૧૩

અંતર અંતર સળગી રહું છું,

દેવ થયો કોપ હૈયે ધરું છું.... અંતર

પ્રેમે જાંબાઈ પ્રથમ રીઝાઈ

વિરહો મુઝાઈ આજે રહું છું.... અંતર

અંતર ધ્રુજે લહાયન બુઝે,

કાંઈ ન મુઝે પ્રેમ સદુ છું... અંતર

વીરમણી—

૧૪

દેન બંધુ દીન બાળની અરજ સ્વીકારીએ....

તારો રહારો,

કામી રીપુના કર્મથી દાસી ઉગારો એ...

કબૂત વીંદારો.

પંચાળી પુર્યા ચીર અને મીસાં બચાવીએ....

વીરે ઉગારી,

સીતાને કરી સ્હાય છે વનવાસ કરાવોએ....

રાવણ મરાવી— દીન

સંકટ તણીના ન્યુનતાના મુળનો આરોએ....

કાંઈ વીચારો,

કરને ક્ષમાને કંઈ થયો હોય દોષ જે આરોએ.... ...

આમાર છે તારો— દીન

૧૫

બહાબહા કેવી રહીયાળી મીઠીને મરમાળી

મારો આંખથી અણીદાર છે,

ખીલી જોખનની બહાર

આખા જીવનનો સાર

મારો મુંદર સજ્જમાર છે—

૦હા૦હા,

વીરહ તાપે હાય તપેલી યોવન મદ મલકાતી.

ગજબનીનીને મદમાતી કરી કેવી લચકાતી,

હું ચાલુ છું મચકાતી—

૦હ૦હા,

ભુલામણી મારવાડી — ૧૬

લહેરી લાલછો લટકાયા તું મોઢો મોહન માળા,

માતીમાં મેંધા લાવે આ માળમહી મલાવે,

ચાલું લટકતી થઈને શેઠાણી,

ચાવી તીજેરીની લાવે (૨)

બલે પરણીને તજે પ્રીતમજી

લોખી ભામાને ભમાવે—

પરે અઠાસે હીરા માતી દેઠાની હું લાલું,

લાડીજી સેવક બન જાવું ચારે હુકમ લેવાવું

માફા ઠાવસીઓ-લેહરી

જુઠો ચતુઃ

૧૭

હું ખાપ્પે હું કોડીઓ બની જોડી વીંછીને સાપનો

મીઠા મીઠા ઇસીને પુછવું છે જુધી કોના બાપનો

પોલો સૌ સંસાર તેમાં પરવા કરેનાં પાપનો

શ્રી કૃષ્ણ ગીતામાં કહી ગયા છે, છે જુધી કોના બાપનો

સાચાને જુઠું સમજાવું એ વીંચા મેં આપણી,

મીઠા મીઠા થઈને પુછવું છે જુધી કોના બાપનો.

વીરમણી—

૧૮

હીન્દુ મુસલમાન બાઈ સંપીને સહુ સાથ રહો,

એકના એક તાત સમજી ખુદાનું નામ લહો,

અનેક રૂપે એક છે જ્યાં, પ્રભુ ખુદા ખુદ સહી.

જુજવી કાળી હીસે પણ વૃક્ષ એક કહો,

તજીને લીન્નતા બાઈ સજીયો એકવૃત્તા સખજા,

ચયેલું ભુવણ બારતનું મન થયે—

હીન્દુ

નાયકાઓ—

૧૯

હાં... લાગી ઢટારી, કાન કાચો ઓ ભારી.
 રંગીલો કાન ક્યાં ગયો,
 ખંસી મળવી રીઝાવી હડીકો કાન ક્યાં ગયો,
 હું રડતી પડી છું રે ઉદાસ અરે હાં મુઝાવેશું કાનુડો
 બીજાના નાદે તેતો મુજને રીઝાવીને
 પહેલે કીધી બદનામરે (૨)
 ઘઇ ઠલી પકેલી રંગીલી વસીલી.
 રંગીલો કાન ક્યાં ગયો.... હાં....લાગી.
 યુન યુન નગ નગ જગત નગ નગ ધરકી
 જગત કુંડે થરકી કુંજે રંજ કુંજે રંજે કુંજે.....હાં

કસ્તુરી ચતુર

૨૦

પાતળીઆ તારા પ્યારમાં મુજને પરવશ કીધી,
 આ ચતુરાએ પણ ચતુરીને કેવો ખાંધી લીધી,
 નેકે શેર આ સવાશેરની તો બુકતી નોક મળની.
 હુંટારો થઇ હુટી લીધી પ્રેમ પરવશ કીધી— પા.
 આંધલો પડી મને બનાવી કરી અશકે મારી બહુ
 નયન ઇશારે લલાચાવી ગઈ મુજને બનાવી— પા.

આંકે ૩ ને.

ભુડો ચતુર ભુલામણી— ૨૧

ચંદનદસ કસ્તુરી રોહણી

આવી કસી આવી કરી આવી કરી ભુડાભાઈ (૨)
 બુદ્ધી કોઈના બાપની જગત ભરમા
 હારીને આંખો છે હાલ કેકાણે આ લોલીલાલ (૨)
 હે અડમંગલ બજરંગ.
 હે બુદ્ધી કોઈના બાપની જગત ભરમા

ભુજા-આંગણે ચારી બંધાવે.

કસ્તુ-વર કન્યા ને પધરાવે,

ચતુ-મધુરાં વાળં વગડાવે,

ભુજા-હીંગ ધર્તોંગ હીંગ ધર્તોંગ હીંગ ધર્તોંગ

હીંગ (૭) આવી કરી

ચંપા—

૨૨

ખીલેલું યોવન કરમાયે

અંગે અંગ અનંગ ઉભરાયે પસોનાથી વસો ભીંભયે

કુચ ભારે કમળી કટી લચકે નીવી તુટી ભય

હાય મારી નીવી તુટી ભય—ખીલે

ગાલ તણી સુરખી સુકાયે અધરામૃત અધરોથી ભયે,

મંદ ગલીને નયન નચાવે (૨) દીલે દર્દ થાય—ખીલે

ચંપા-નાયકા—

૨૩

હઠ છોડ સખી ચલ અંગ મેરે,

તોહે બજમે કાન ભુજાવત હય.

નહી તુમ બીન વાકો ચેન પડત,

નહી ખાન પાન કછુ ભાવત હય,

વાતો મોર મુગટ નહી પહેનત હય,

નહી અંગ મુગંધ લગાવત હય.

ધેનુ ચરાવન ભત સખી,

ચોહે બંશી નાવન ભાવત હય.

કયુ અયોસો હયે તેરો કઠીલુ ભયે,

તોહે લાજ શરમ નહી આવત હય.

બકો ભેગી જન ધ્યાન ધરત,

પ્રણામ પાર ન પાવત હય.

તારી પ્રતી મેં જુદાં જુદાં પ્રભુતા,

તકસીર વેા માફ કરાવત હવ.

એક બાત ન કહું સજની,

અબ કહું ઇતિનો તરસાવત હવ.

પ્રીયા માપોસે લેટ મીલેા ખ્યારી,

વોતે તે રોહી નીઝ ઉઠાવત હવ.

ચંપા—

૨૪

આવેા પ્રાણના આધાર મારા હૈયાનાં હાર,

દાસીને રંગમાં રમાંડજે,

કમલજગારા રઢીયાળા શાણાં મુંદર સરદાર,

ચંપાને ચીતથી ચાહજે.

બદ્રકુમાર—જુલામાં સાથે રહી પ્રેમથી જુલાવજે,

શાણી સદા વોશુદ્ધ પ્રીતીને નીભાવજે,

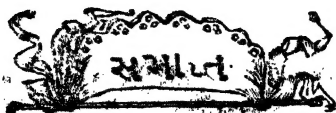
ચંપા—કરી ધાયલ મારી મને પ્રેમની કટાર,

ચંપાને ચીતથી ચાહજે... .. આવે

શાન્તિ.

શાન્તિ.

શાન્તિ.

જાહેર ખબર

—:૦:—

નીચેના પુસ્તકો જ્યાં જ્યાં કંપનીનો મુકાબ
હોય ત્યાંથી રોકડી કીંમતે મળશે

નામ.	કીંમત.
જીલમી જાલમ...	૦—૩—૦
જાળધર...	૦—૩—૦
પ્રહ્લાદ કુમારી...	૦—૩—૦
અમન ચમન...	૦—૩—૦
કપટનો કેહર...	૦—૩—૦
વામન અવતાર...	૦—૩—૦
વીર કેશરી...	૦—૩—૦
વજ્રા હરણ...	૦—૩—૦
શ્રી સત્યદેવ...	૦—૩—૦
રા' નવધણુ...	૦—૩—૦
વીર જરાસંધ...	૦—૩—૦
વીર હનુમાલ...	૦—૩—૦

માલેક શ્રી, વિ. વિ. ના. કંપ

